

WPROWADZENIE

Pandemia przypomniała nam wszystkim, jak pozorne i kruche jest czasem nasze poczucie „kontrolowania sytuacji” - jak bezradni i bezbronni potrafimy być wobec niektórych zjawisk czy zagrożeń zewnętrznych. COVID miał dewastujący wpływ na zdrowie, a nawet życie setek tysięcy Europejczyków, na nasze gospodarki, przemysł i firmy, miejsca pracy, codzienny styl życia. Ale to może być tylko przedsmak tego, co będzie nas czekać, jeśli nie zapobiegniemy innemu zagrożeniu - katastrofie klimatycznej: szalejące huragany, susze i pożary na niespotykaną skalę, niedobór wody pitnej w jednych miejscach przy jednoczesnych powodziach gdzie indziej, setki tysięcy osób umierających co roku z powodu smogu. Dlatego tak ważne są wszelkie działania na rzecz powstrzymania globalnego ocieplenia.

Temu właśnie, na poziomie Unii Europejskiej, ma służyć Europejski Zielony Ład. Naszym celem jest, by w perspektywie kolejnych 30 lat Europa stała się kontynentem w pełni neutralnym klimatycznie. By to się udało, musimy przebudować nasz cały system energetyczny, przestawić na nowe tory przemysł, zmodernizować budownictwo, zamienić transport na bezemisyjny. A wszystko w taki sposób, by te działania jednocześnie pomogły nam wyjść z kryzysu gospodarczego po pandemii, by tworzyć nowe, lepsze jakościowo miejsca pracy, by Europejczycy nadal cieszyć się mogli wysokim standardem życia i powszechnym dobrobytem.

Choć to wielkie, systemowe wyzwania, nie wystarczy by odnieść sukces. Jeśli naprawdę nie chcemy obciążać kolejnych pokoleń skutkami degradacji środowiska, nieodwracalnych zmian klimatycznych, czy społecznymi skutkami rozwoju gospodarczego, zmiany jakie stoją przed nami muszą dotyczyć każdej dziedziny życia, każdej profesji, naszych codziennych zachowań i wyborów każdej i każdego z nas. Ta wielka transformacja – by użyć słowa, które towarzyszyło nam w Polsce 30 lat temu, a dziś wyznacza kurs dla Unii Europejskiej i świata – wymaga zmiany systemu kształcenia, nauki, innowacji, przemysłu, gospodarki i biznesu; dotknie kulturę, relacje społeczne, wybory konsumenckie, otoczenie, w którym żyjemy, środowisko, architekturę i urbanistykę; wpłynie na relacje międzynarodowe czy procesy globalne.

To się już dzieje, choć często – zbyt często – niejako obok wielu z nas. A przecież ta transformacja nie może dziać się obok czy pomimo nas. W przeciwieństwie do skutków pandemii, systemowe zmiany jakie niesie Europejski Zielony Ład nie dokonają się ani tak gwałtownie, ani tak chaotycznie. W przeciwieństwie do wielkich reform systemowych po 1989 roku w naszym regionie Europy, dziś to dążenie do prawdziwie zrównoważonego rozwoju ma mieć w pełni inkluzywny charakter, tzn. ma być społecznie sprawiedliwe, tak by

żadna grupa społeczna nie została w toku tej transformacji pominięta, by nikt nie został pozostawiony sam sobie.

Dlatego tak ważne jest, by o tej transformacji, o Europejskim Zielonym Ładzie szeroko dyskutować. A w tę dyskusję musimy zaangażować jak najszersze kręgi - od naukowców, po młodzież, społeczników, ale też sceptyków, krytyków, czy tych, którzy zmian obawiają się najbardziej.

Niniejszą publikację warto postrzegać właśnie w kontekście tego zaangażowania w dyskusję o Europejskim Zielonym Ładzie i jego skutkach. O tym jak wielu aspektów życia, często zupełnie nieobecnych z tej perspektywy w publicznej debacie, dotyka i dotyczy. Widać to nie tylko w doborze i różnorodności podejmowanych tematów, ale także w nieszablonowym ich ujęciu. Stanowi to niezaprzeczalnie wyjątkową inspirację do dalszych refleksji, także w szerszym kontekście tej naczelnej wartości przyświecającej Europejskiej Partii Ludowej, dzięki wsparciu której ukazuje się ta monografia. Jest nią przekonanie, że sensem europejskiej integracji i europejskiego działania jest właśnie umieszczenie ludzi, Europejczyków, w samym ich centrum.

Prof. dr hab. inż. **Jerzy Buzek**,
Profesor Honoris Causa Multiplex, Premier RP 1997-2001,
Przewodniczący PE 2009-2012 Poseł do Parlamentu Europejskiego od 2004

WSTĘP

Od kilkudziesięciu lat toczy się dyskurs społeczny, dotyczący zmian klimatycznych i potencjalnych negatywnych konsekwencji tychże dla przyszłości planety Ziemia, w przypadku nierealizowania założeń zrównoważonego rozwoju zdefiniowanych w 1987 roku przez Komisję ONZ z Gro Harlem Brundtland na czele. Wydaje się że kryteria wypracowane przez państwa stowarzyszone w Organizacji Narodów Zjednoczonych, które dotyczą kilkunastu płaszczyzn dotyczących troski o przyszłość gatunku ludzkiego, nie są realizowane w takim stopniu, aby uratować ludzkość od samozagłady. Dlatego tak ważna inicjatywa państw zrzeszonych w Unii Europejskiej jaką jest Europejski Zielony Ład wzywającą do ratowania ludzkiego dobrostanu, nie jest już tak ogólnikowa jak dokumenty ONZ i wskazuje na konkretne działania w określonym czasie. Ponadto nie realizowanie przez sygnatariuszy przyjętych założeń jest obostrzone konkretnymi sankcjami i to finansowymi, co powoduje, że ta idea może zostać zrealizowana dla dobra całej populacji ludzkiej.

Stąd i niniejsza monografia, gdzie staramy się wprowadzić do dyskursu stanowiska młodych – początkujących naukowców, którzy przecież będą beneficjentami zmian nad którymi się obecnie pracuje w krajach członkowskich UE.

W kolejnych częściach i rozdziałach zostaną podjęte starania, które powinny wykazać, że pojęcia zrównoważonego rozwoju nie należy odnosić tylko do gospodarki leśnej czy rybołówstwa, jak wskazywał na początku XVIII wieku Hans Carl von Carlowitz, który to uwrażliwił ludzkość na konieczność odtworzenia pozyskiwanych z natury dóbr, odnosząc się nie tylko do zrównoważonej gospodarki leśnej, ale i do przetwarzanych przez człowieka zasobów.

Zebrane i przedstawione w tym opracowaniu aktualne rozważania młodych naukowców, dotyczą nie tylko przetwarzania surowców, ale i przeformowania postrzegania idei zrównoważonego rozwoju w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej – głównego założenia Europejskiego Zielonego Ładu¹.

Część I. otwiera rozdział zatytułowany **Architektura, urbanizacja i zarządzanie środowiskiem wektorami zrównoważonego rozwoju**, w którym Aleksandra Drączyk z Agnieszką Nowacką opisują *Planowanie urbanistyczne osiedli mieszkaniowych w odniesieniu do różnorodności ssaków – ocena na podstawie perspektywy mieszkańców: Studium przypadku osiedli Janów i Julianów w Łodzi*. W kolejnej pracy Jakub Kozub odnosi

---

¹ H. A. Kretek, *Implementacja idei europejskiego zielonego ładu na bazie społecznej gospodarki rynkowej determinantą zarządzania w realizacji założeń zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój w procesie integracji europejskiej*, H. Kretek (red.), Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, Racibórz 2020, s. 9. http://www.debiut.buzek.pl/wp-content/uploads/2020/09/TEKST_Implementacja-CC-okladka.pdf [dostęp: 8.04.2021].

się do *Energii jądrowej jako porzuconej szansy na ratunek dla klimatu*. Z kolei *Ideę rozwoju zrównoważonego w projektowaniu krajobrazu* analizuje Kacper Ławniczek. Zaś **Emilia Zadykowicz** przedstawia *Pomoc publiczną jako instrument kształtowania zrównoważonej gospodarki*. W kolejnej pracy **Natalia Zajac** podąża *W kierunku zrównoważonego rozwoju* wskazując na *małe kroki i rewolucje*. Na końcu tej części znajduje się praca Pauliny Zborowskiej, a w niej pogłębiona analiza pt. *Perspektywy zrównoważonego rozwoju energetyki w Arktyce w aspekcie regionalnym, na przykładzie sytuacji ludności rdzennej Samów*.

Część II odnosi się do **Modyfikacji systemu edukacji w dążeniu do zrównoważonego rozwoju**. Tę część otwiera rozdział autorstwa Martyny Dziomdziora, w której opisany został *Wpływ objawów depresyjnych na skuteczność rehabilitacji w świetle zrównoważonego rozwoju*

Natomiast Magdalena Honkowicz bada oddziaływanie sportu na rzecz zrównoważonego rozwoju. Z kolei *Zalety upowszechnienia interdyscyplinarności w toku edukacji wyższej jako poprawa dobrobytu społecznego* to dociekania **Jonasza Kopeckiego**. W następnym rozdziale **Iwona Mytyk** traktuje *Zrównoważony rozwój jako impuls do zmian w edukacji*.

W części III. rozpatrujemy **Aspekty socjologiczne**, które mogą być **determinantą nieuchronności realizacji idei zrównoważonego rozwoju**. Rozważania rozpoczyna praca Aleksandry Kołeckiej pt. *Choroba dziecka jako wyzwanie rodzicielstwa – analiza wartości i mechanizmów radzenia sobie matek w celu zapewnienia komfortu psychologicznego rodziny i równowagi rozwoju dziecka*. Zaś **Grzegorz Markowski** analizuje *Zalety i wady zatrudniania osób niepełnosprawnych*. W następnym rozdziale **Dominik Mizerski** rozpatruje *Odpowiedzialność członków zarządu spółek kapitałowych za niewykonanie uchwały w sprawie przyjęcia strategii zrównoważonego rozwoju*. Z kolei *Zachowanie uczestników zgromadzeń publicznych w obliczu szczególnych sytuacji społeczno-politycznych* stanowi przedmiot pogłębionych rozważań **Kamili Oktawii Piskorz**. W następnej pracy – *Idea zrównoważonego rozwoju a nieodpłatna praca kobiet w Polsce* – zostaje przeanalizowana przez **Agatę Rączka**. Płaszczyznę MŚP badała **Judyta Sachaj**, a obserwacje przedstawione zostały w pracy pt. *Odpowiedzialne społecznie zakupy państwa a istota małych przedsiębiorstw i marketingu w obliczu nowej ustawy prawo zamówień publicznych*. Z kolei *Negatywne postawy społeczne wobec seniorów* stanowią treść rozdziału autorstwa **Jakuba Siatki**. W następnej pracy **Andrii Sidletsy** opisuje wieloaspektowość *Ekoinnowacji w Unii Europejskiej*. Natomiast korelacją pomiędzy *Stylem życia a zrównoważonym rozwojem* zainteresowała się i opisała **Agata Tretkowska**. Tę część monografii kończą *Rozważania inspirowane eksperymentem stanfordzkim Philipa Zimbardo*, które **Marcelina Ziewacz** zatytułowała - *Do czego zdolny jest człowiek*.

Część IV – **Mulidimensional nature of sustainable development** zawierającą rozdziały w języku angielskim, otwiera praca **Joanny Frydel** pt. *German society's attitude towards ecology and sustainable development*, w której została przeanalizowana sytuacja w Niemczech z perspektywy ekologicznej. W następnej pracy – *Sustainable development of geothermal energy in Norway* – **Marta Kiedrowska** przedstawiła zrównoważony rozwój energetyki geotermalnej w Norwegii. W rozdziale pt. *On Tearing Down The Walls: Identifying The Obstacles to The Open Dialogue on Sustainable Development* autorstwa

Moniki Malon, ukazana jest fundamentalna rola dialogu jako nieodłącznej części idei zrównoważonego rozwoju. Autorka wyróżnia i opisuje trzy główne przeszkody dla pomyślnej komunikacji w tej kwestii: metaforyczne Mury Wieku, Egocentryzmu i Przekonań, wraz z uwzględnieniem mechanizmów, które je konstytuują. Z kolei **Dominika Niewiadomska** w pracy pt. *Relationship between income per capita and environmental degradation. How growing GDP influences sustainable environment?* przedstawia zależności pomiędzy dochodem na mieszkańca w danym kraju, a zanieczyszczeniem środowiska, opisując wpływ rosnącego PKB na środowisko naturalne, porównuje czy te wpływy są takie same dla innych narodów.

Część V, to **Operacjonalizacja procesów badawczych** – gdzie przedstawione zostały dokonania młodych naukowców. Sprawozdania z badań otwiera rozdział **Arkadiusza Grzechki** opisujący *Racjonalną gospodarkę antybiotykowa w weterynarii*. W następnym rozdziale **Karol Siewruk** zakłada, że zagospodarowanie odpadów powstających w rolnictwie poprzez kompostowanie przyczynia się do ochrony gleb oraz recyklingu bioodpadów, co stara się udowodnić w pracy pt. *Kompost sposobem na zagospodarowanie odpadów rolniczych oraz realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju*.

Niniejsza monografia, wydana dzięki przychylności władz uczelni i Wydawnictwa PWSZ w Raciborzu, jak najbardziej trafnie wpisuje się w dyskurs stanowiący roli uczelni dydaktycznej w rozwoju nauki², bo to przecież one też przygotowują kadry dla uczelni badawczych. Zatem studenci powinni mieć szansę publikowania swoich dokonań, przemyśleń czy sprawozdań z badań, co z kolei umożliwi im bezpośredni kontakt z nauką. Ponadto udział w pracy zbiorowej pomaga ambitnym studentom w rozwoju naukowym, między innymi poprzez wymianę myśli, co ma szczególne znaczenie wtedy, gdy ta następuje na płaszczyźnie zrównoważonego rozwoju – lecz nie jako nie do końca realizowanego zadania, a raczej jako wyzwania stojącego przed przyszłymi pokoleniami.

Aleksandra.Kuzior@polsl.pl

Henryk.Kretek@polsl.pl

---

² PWSZ w Raciborzu od 2009 roku realizuje projekt pt.: „Debiut naukowy – Zrównoważony rozwój”, przy patronacie i wsparciu prof. Jerzego Buzka, umożliwiając studentom publikowanie artykułów w materiałach konferencyjnych czy w czasopiśmie naukowych, a w związku z reformą systemu nauczania, wspiera młodych naukowców wydając również monografie. Historia projektu na stronie: <http://www.debiut.buzek.pl/archiwum/>, [dostęp: 4.04.2021].